

NACRT PREPORUKE BROJ 5

Predlagatelj TURSKA

1. Razmotrivši "Provedivost međunarodnog etičkoga kodeksa trgovaca kulturnim dobrima u svrhu djelotvornije kontrole nezakonitog prometa kulturnim dobrima",
2. Uvjereni da je suradnja trgovaca umjetninama i ostalih profesionalnih radnika u kulturi bitna za kontrolu nezakonitog prometa kulturnim dobrima,
3. Poziva države da potiču prihvaćanje etičkoga kodeksa za trgovce predmetima kulturne baštine ili da osiguraju da njihovo zakonodavstvo bude u položaju da regulira djelovanje trgovaca kao i konzervatora i restauratora,
4. Poziva države, u kojima su trgovci umjetninama prihvatili etički kodeks koji sadržava odredbe u svrhu sprečavanja uzimanje udjela u nezakonitom trgovanju, da ustanove koji trgovci nisu obuhvaćeni odredbama kodeksa, i da usvoje zakonodavstvo koje regulira ponašanje takovih trgovaca;
5. Poziva države, u kojima su trgovci umjetninama prihvatili etički kodeks, da razmotre njegovu primjenjivost, adekvatnost njegovih odredaba, njegovo širenje do svih zainteresiranih strana i općenito (npr., preko UNESCO-a), i da dođu do nekih procedura primjene od oštećene strane;
6. Poziva države da razmotre mogućnost usvajanja, u dogovoru s drugim državama, standardnog oblika izvoznih dozvola;
7. Poziva UNESCO da poduzme arheološka, muzeološka, administrativna i pravna istraživanja da bi se razjasnila sporna pitanja i nejasnoće, i da takove studije dađe na ispitivanje stručnom komitetu koji bi izradio nacrt smjernica za buduću trgovinu.

Prijevod s engleskog:
Zdenka Ungar

SIMPOZIJ "BAŠTINA U PLANIRANJU U VRIJEME DRUŠTVENO- POLITIČKIH PROMJENA" JERUZALEM, IZRAEL

Branka Šulc
Muzejski dokumentacioni centar
Zagreb

Drugi međunarodni simpozij Baština u planiranju u vrijeme društveno političkih promjena, održan je u Jeruzalemu od 13. do 18. ožujka 1994. godine. Skup je otvorio brojne mogućnosti za razmjenu iskustava i napose novih ideja za planere, arhitekte, povjesničare, sociologe, konzervatore, kustose te upravne djelatnike, na razini europskih i izvan europskih zemalja, odnosno gradova, te brojnih institucija kojima je osnovna djelatnost zaštita, baština i planiranje. Grad Jeruzalem, centar brojnih kultura, s iskustvom velikih kulturnih i političkih promjena i preokreta tijekom svoje povijesti, živi je primjer povijesnoga gradskoga centra u kojem stručnjaci nastoje pronaći provediv način rješenja problema očuvanja baštine, napose tijekom razdoblja konflikata i društvenih promjena i ubrzanog razvoja grada. Jeruzalem je stoga dobro izabrano mjesto ovoga skupa, jer grad simbolizira samu temu simpozija na poseban način i brojnim novim pogledima o planiranju i očuvanju kulturne baštine - od povijesnih, društvenih, kulturnih sve do političkih, koji su odraz i prošlost ali i prezentiraju budućnost razvoja toga grada - što pridonosi cjelovitom sagledavanju prezentiranih tema skupa. Poradi stvaranja interdisciplinarnoga dijaloga između donosilaca odluka u planiranju baštine i profesionalaca ovaj je simpozij povezao svoje sjednice s još jednim skupom, održanim prvoga dana - 14. jeruzalemskom konferencijom gradonačelnika, čije su teme bile usko povezane s ciljevima simpozija. Više od 30 gradonačelnika iz europskih i izvan europskih zemalja sudjelovalo je na tome skupu u nazočnosti svojih arhitekata, planera, urbanista i drugih stručnjaka. Taj je sastanak održan u novoj zgradi Gradske vijećnice, otvorenoj početkom 1994. godine, koja je primjer uspješne arhitektonske interpolacije uz jeruzalemski Stari grad. Sudionici skupa imali su dio stručnih razgovora u Centru za planiranje u povijesnim gradovima u sastavu zgrade Vijećnice, gdje im je predočena i maketa Jeruzalema. ICOMOS-ov Komitet za povijesne gradove, kojeg je sjedište u Egeru, Mađarska, održao je i svoju godišnju konferenciju u Jeruzalemu s temama ovoga simpozija. Skup toga komiteta bio je posvećen društveno-političkim promjenama u povijesnim gradovima i problemima u primjeni Haaške konvencije i Washingtonske povelje. Komitet je aktivno uključen u donošenje izmjena i dopuna Haaške konvencije ali i ostalih konvencija koje se odnose na zaštitu kulturne baštine. Teme simpozija razvrstane su u nekoliko skupina prema osnovnoj temi - Zaštita i isticanje vrijedne kulturne baštine kroz planiranje i provedbu planova u vrijeme ubrzanih ili dramatičnih društvenih, ekonomskih i političkih promjena:

1. Rat i mir - Haaška konvencija

Zaštita kulturne baštine tijekom i poslije rata, prije i poslije prirodnih nepogoda i tijekom društvenih nemira. Akcije zaštite, politički i kulturni pritisci i sankcije. Restauracija i rekonstrukcija posljedica takovih događanja, dokumentacija i primjena Haaške konvencije.

Prezentacija ključnih tema: Hrvatska / Izrael / Poljska

Predstavnici iz Hrvatske prezentirali su mjere zaštite spomeničke baštine tijekom rata, probleme u provedbi međunarodnih konvencija za zaštitu spomenika kulture tijekom rata, poslijeratnu rekonstrukciju arhitektonskih objekata, preventivne restauratorske i konzervatorske zahvate, probleme ilegalne trgovine i krađe umjetnina i dr.:

- Goran Nikšić, Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture, Split - Poslijeratna rekonstrukcija arhitektonske baštine u Hrvatskoj;
- Branka Šulc, MDC, Zagreb - Zaštita pokretne kulturne baštine tijekom rata u Hrvatskoj.

Voditelj sekcije, dr. Andras Roman, predsjednik Nacionalnoga komiteta ICOMOS-a Mađarske, dopunio je izlaganja predstavnika iz Hrvatske osobnim iskustvima koje je stekao u obilasku ratom oštećenih područja Hrvatske tijekom 1992. i 1993. godine.

2. Promjene u povijesnim gradskim jezgrama

Očuvanje vrijedne arhitekture i kulturne baštine u povijesnim cjelinama suočenim sa snažnim ekonomskim razvojem i vanjskim promjenama; zaštita povijesnih gradskih jezgra, održavanje vrijednih urbanih građevina, zaštita i očuvanje tradicijske kulture; međunarodne konvencije i povelje o zaštiti baštine i konzervaciji. Dio sastanka bio je i sastavnim dijelom skupa ICOMOS-ova komiteta za povijesne gradove.

Prezentacija ključnih tema:

Jeruzalem / London / Antwerpen / Michigan / Tiberias

3. Društveno kulturne i religiozne promjene

Očuvanje baštine u društvima koja prolaze promjene u sastavu stanovništva u skladu s useljavanjem novih etničkih, religioznih i nacionalnih grupa koje imaju različite kulturne vrijednosti i baštinu.

Prezentacija ključnih tema:

Budimpešta - neuništiv grad - Društveno političke promjene i baština, Gradnja Jeruzalema, Židovska baština, Istraživanje, konzervacija i razvoj arheoloških nalazišta u Jeruzalemu kao oruđe za zaštitu gradske kulturne baštine, Metropolitanski Jeruzalem, Jezgra baštine unutar promjena Jeruzalema, Međurelacije historijskoga grada i povijesnoga pejzaža: Arhitektonska baština Katalonije, Revitalizacija Istanbula, Značaj i uloga staroga grada u Warszawi i dr.

Podtema: Teorija urbane konzervacije

Uz izlaganja o teoriji i praksi u preventivnoj konzervaciji arhitekata iz Portugala te arhitekata iz Italije o promjenama u povijesnim gradovima i istraživanjima te novim modelima u planiranju za 21. stoljeće, govorila

je i Sanja Buble, Mediteranski centar za baštinu, Split, o temi Istraživanje, proučavanje i prezentacija povijesno-prostornoga razvoja grada Splita kao osnove za gradsko planiranje.

4. Donosioci odluka i javnost

Razvijanje djelotvorne administracije, zakonskoga i financijskoga okvira za zaštitu i pokazivanje nacionalne i lokalne baštine, uz financijsku potporu iz privatnoga i društvenog sektora te načini primjene u kulturnoj politici programa zaštite baštine.

5. Razvoj - razaranje ili trajnost kulture

Baština je razmatrana iz aspekata osnove nacionalnoga planiranja i integracije s ostalim komponentama; financiranje razvoja i troškovi održavanja; kratki i dugi rokovi potpore i ravnoteža između javnih i privatnih zahtjeva.

Ključne teme:

Izrael - Razvojni plan za 2020. / London / Mexico, Kanada i dr.

Izlaganje Arie Rahamimoffa, arhitekta iz Jeruzalema, o temi Baština i Izrael 2020. bilo je jedno od najznačajnijih.

Autor je voditelj zahtjevnoga i prioritarnoga državnoga projekta planiranja baštine u Izraelu. Interdisciplinarni tim priprema glavni plan o baštini u Izraelu za 2020. godinu, suradnjom s brojnim državnim ministarstvima u smislu oblikovanja kulturnoga pejzaža zemlje. Identifikacija, očuvanje i integracija kulturnih cjelina zemlje unutar sveobuhvatnoga nacionalnoga programa razvoja i uzorak kulturnoga oblika za Izrael. Plan identificira kompleks baštine prema razdobljima Heroda, Isusa, formiranja kršćanstva, Daher El Omar i otomanske baštine i židovskoga naselja u 19. st. Jeruzalem, Cesarea i Nazaret navedeni su primjeri toga jedinstvenoga kulturnog plana.

Dr. Boris Leskovec, Univerzitet u Ljubljani, govorio je o temi Arhitektonska baština kao element trajnoga razvoja: Prezentacija otoka Unije, ekološki, sociološki i ekonomski aspekti urbanog uređenja Unija i urbane morfologije te arhitektonske tipologije. Razvojna strategija otočja. Premda prof. Paolo Portoghesi, arhitekt iz Rima, označava u svome referatu da će 20. st. biti zapamćeno u povijesnim analizama kao stoljeće strojeva i amnezije i napose ističe potrebu interpolacije tradicijske kulture, što ne znači konzervativizam i stagnaciju, već ponajprije sukladnost i transmisiju prethodnih kultura, na skupu je bilo dovoljno pozitivnijih primjera koji upućuju na brigu i očuvanje u zaštiti kulturne baštine. Stoga je i jedan od zaključaka skupa da je baština ne samo prošlost nego i temelj budućnosti.

U zaključnom dijelu Simpozija i pratećih dvaju skupova, naglašena je potreba aktivnoga sudjelovanja svih relevantnih institucija u zaštiti kulturne baštine u ratu, potreba dopuna i izmjena Haaške i ostalih međunarodnih konvencija za zaštitu kulturne baštine.

Na Simpoziju su s izlaganjima sudjelovali i gospodin Teddy Kollek, prijašnji gradonačelnik Jeruzalema s temom Razvoj Staroga grada - Jeruzalema kao case study, gospodin Shimon Peres, ministar vanjskih poslova Izraela, te gospodin Ehud Olmert, gradonačelnik Jeruzalema. Gospodin David Guggenheim, arhitekt, bio je predsjedatelj Simpozija. Skup je održan pod pokroviteljstvom Grada Jeruzalema, brojnih izraelskih Ministarstava od ministarstva okoliša, turizma, graditeljstva, i dr., te Van

Leer Instituta iz Jeruzalema, Hebrejskog sveučilišta Jeruzalema, arhitektonskih fakulteta iz Haife, Tel Aviva i Jeruzalema, ICOMOS-a Izraela i brojnih drugih stručnih organizacija uz potporu Ministarstva vanjskih poslova Izraela, talijanskog i francuskog veleposlanstva u Izraelu, Američkoga kulturnog centra i British Councila, Izraelskoga nadleštva za antikvitete, Nacionalne komisije UNESCO-a Izrael i dr. Skup se održavao u Van Leer Institutu i Akademiji znanosti te novoj zgradi jeruzalemske Vijećnice i muzeju Rockefeller. Niz stručnih razgovora i diskusija održano je na lokalitetima - mjestima interpolacija u staru gradsku jezgru Jeruzalema i novih urbanih cjelina. Planirano je i tiskanje publikacije o temi Simpozija a za potrebe Simpozija tiskana je publikacija sažetaka većine predavanja, u koju su uvršteni i sažeci predavača iz Hrvatske.

Primljeno: 30. 03. 1994.

SUMMARY

Symposium - Heritage in Planning in the Time of Social and Political Changes - Jerusalem, Israel

by Branka Šulc

Second international symposium Heritage in Planning in the Time of Social and Political Changes convened in Jerusalem in March 1994. This gathering at the level of European and non - European countries, i. e. cities, and many institutions involved with protection, heritage and planning, offered many chances to exchange experience and new ideas to planners, architects, historians, sociologists, conservators, curators and administrators.

The necessity of interdisciplinary dialogue between the administrators who make decisions in planning in the field of heritage and specialists was presented discussed at the 14. Jerusalem Conference of City Mayors, which was an integral part of this symposium, and attended by more than 30 mayors from European and non - European countries.

The annual conference of the Committee for Historic Cities of ICOMOS, with the seat in Eger, Hungary, also convened in Jerusalem also with the themes of the symposium on its agenda.

The themes at the symposium were grouped according to the main subject, the protection and presentation of valuable cultural heritage through planning and through realization of plans in the time of rapid or dramatic social, economical and political changes.

Within the framework of the theme War and Peace, representatives of Croatia Goran Nikšić, of the Regional Institute for the Protection of Cultural Monuments of Split, and B. Šulc, of MDC of Zagreb, presented the measures taken for the protection of cultural heritage during the war, the problems encountered in the effort to implement international conventions for the protection of cultural monuments in war, the post - war reconstruction of architectural objects, preventive restoration and conservation treatments, issues concerning illicit traffic and the theft of the works of art, etc.

Sanja Buble, of the Mediterranean Center for Heritage of Split, gave talk on the research and presentation of the historic and spatial development of the city of Split as a basis for city planning at the section Theory of Urbane Conservation.

The conference convened under the aegis of the City of Jerusalem, several Israeli ministries, such as the Ministry for Environment, Tourism, Architecture, etc., The Van Leer Institute of Jerusalem, Hebraic University of Jerusalem, faculties of architecture of Haifa, Tel Aviv and Jerusalem, Israeli ICOMOS and many other professional organizations supported by the Israeli Foreign Ministry.